

Kouvolan marraskuiset tulipalot:

Sisälle suojautumisen ohjeistus ei tavoita kaikkia kiinteistön jäseniä

SPEK Raportti 21.12.2020

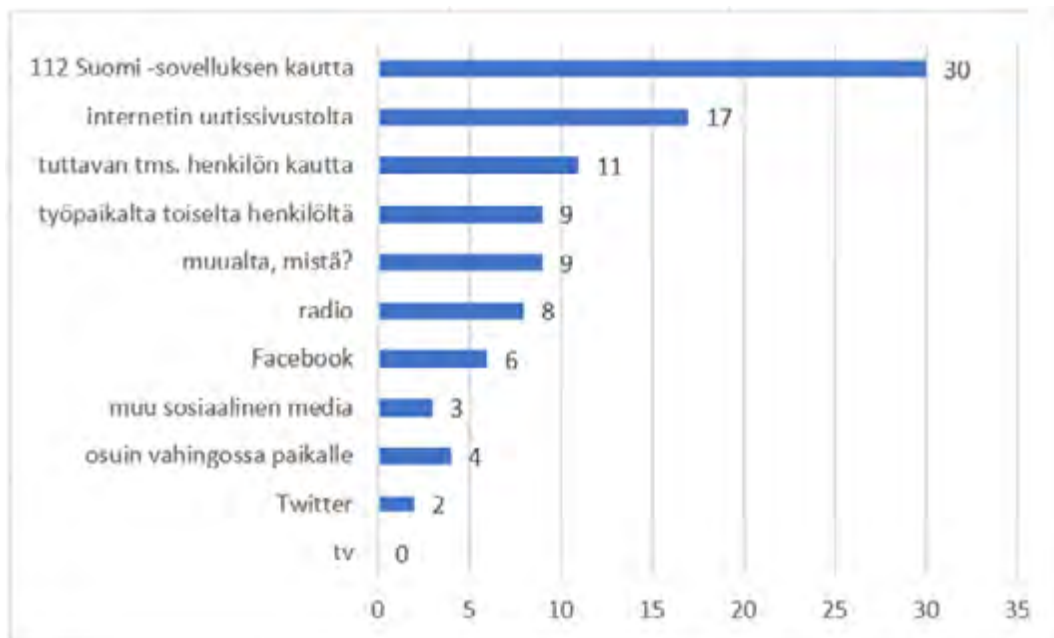
Sisälle suojautumisen ohjeistus on Kouvolassa hieman paremmin hallussa työpaikoilla kuin asuinkiinteistöissä. Tämä käy ilmi Kouvolan kahdesta marraskuisesta tulipalosta tehdyn kansalaiskyselyn tuloksista. Vastaajista 55 % on nähnyt työpaikkansa ohjeet, jotka liittyvät vaaratilanteessa toimimiseen ja sisälle suojautumiseen. Kerros- ja rivitaloasujista ohjeet oli saanut vain 36 %. Kyselyn teki Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö, ja siihen vastasi 245 henkilöä.

Kouvolassa Katajajarjussa paloi 5.11.2020 liikehuoneisto. Tulipalosta levisi runsaasti myrkyllistä savua lähialueille. 9.11.2020 tapahtui vuorostaan raju kerrostalon tulipalo Kouvolan keskustassa. Palosta levisi voimakkaasti savua itään päin eli jäähallin suuntaan.

Kymenlaakson pelastuslaitos antoi molemmissa tilanteissa vaaratiedotteen voimakkaan savunmuodostuksen takia. Vaaratiedotteessa opastettiin kaupunkilaisia pitämään ikkunat kiinni ja sulkemaan ilmanvaihto.

112-sovellus ja internet olivat vahvimmat tiedotuskanavat

Suurin osa vastaajista oli saanut ensimmäisenä tiedon 112-sovelluksen kautta (30 %). Toiseksi yleisimpänä tiedonsaannin kanavana toimivat uutissivustot internetissä (17 %). Kolmanneksi yleisimmin vastaajat ilmoittivat saaneensa tiedon tuttavain tai muun henkilön kautta (11 %). Vastaajista 12 % kertoi saaneensa tietää vaarasta vasta, kun se oli jo ohi.

– Kouvolassa näyttäisi olevan 112 Suomi -sovellus ladattuna omaan puhelimeen aktiivisemmin kuin muilla paikkakunnilla, joilla olemme tehneet vastaavia kyselyitä. Sovellus kannattaa ladata kaikkiin työpaikan ja perheen puhelimiin, vaikka tiedetäänkin, että sovelluksen toimivuudessa on erilaisia haasteita. Kuitenkin mitä useammassa puhelimessa sovellus on, sitä paremmin tieto tavoittaa kansalaiset, sanoo SPEKin koulutuspäällikkö **Ira Pasi**.

Turussa lokakuussa 2020 tehdyn kyselyn mukaan hätäkeskustiedotteen kautta (112 Suomi -sovellus) tiedon sai vain vajaa kymmenesosa vastaajista. Tampereella toukokuussa 2020 sattuneen tulipalon johdosta tehdyssä kyselyssä tiedon sai 112 Suomi -sovelluksen kautta vastavasti vielä pienempi määrä eli noin 5 %.

Turun kyselyssä tavanomaisimpana tiedonvälityskanavana toimi internetin uutissivustot, joista tiedon tapahtumasta oli saanut yli kolmasosa (36 %) vastaajista. Toisen henkilön, esimerkiksi perheenjäsenen kautta tiedon oli saanut yli neljäsosa (28 %) vastaajista. Samoin lähes neljäsosa oli saanut tiedon Facebookin, Twitterin tai muun sosiaalisen median kautta.

Vaaratiedotteen sisällöissä oli epäselvyyksiä

Molemmissa tapauksissa tulipalon ja vaara-alueen sijainti oli ilmoitettu epäselvästi vaaratiedotteissa. Vastaajat olivat saaneet palon aikana puhelimeen tiedotuksen vaaran olevan ohi, mutta itse vaarasta ilmoitettavaa viestiä he eivät olleet saaneet. Lisäksi kommentoissa mainittiin, että paloilmoitus oli tullut 112 sovelluksessa näkyviin vasta sitten, kun vastaaja avasi sovelluksen.

Kehittämiskohteina vastaajat toivoivat internetin lisäksi muiden tiedostuskanavien käyttöä, koska internet ei tavoita koko väestöä. Vaihtoehtoisena tiedonjakelukanavana mainittiin tekstiviestit. Palautteen mukaan vaaratiedote olisi hyödyllistä päästä lukemaan myös avoimesti sanomalehden internetsivuilta ilman tilaajatunnuksia. Olisi tärkeää pitää tämä kanava maksuttomana ja avoinna kaikille erilaisissa vaara- ja häiriötilanteissa.

Molemmissa paloissa keskimäärin 61 prosenttia vastaajista piti vaaratiedotetta selkeänä. 39 % ei joko ollut nähnyt vaaratiedotetta lainkaan tai ei pitänyt sitä selkeänä. He, joiden mielestä vaaratiedote ei ollut selkeä, toivoivat, että siinä olisi kerrottu tarkemmin, mitä aluetta se koski ja miten tulisi toimia.

”Tiedotteessa puhuttiin savun leviämisestä tiettyyn ilmansuuntaan. Enemmän informaatiota saisi, jos mainittaisiin lisäksi esim asuinalueet, joiden suuntaan savu leviää. Itse olin tiedotteen saadessani autolla liikkeellä ja jäin miettimään, missä ilmansuunnassa oma kotitaloni on tulipaloon nähden.”

Kehittämissideoina mainittiin karttasovelluksen käyttöä sekä ilmansuuntien lisäksi asuinalueiden tai tunnettujen maamerkkien mainitsemista, jolloin vaaratiedotteesta pystyisi helpommin hahmottamaan onko itse alueella, mihin savu on leviämässä tai missä on suoritettava tiettyjä toimenpiteitä.

– Vaaratilanne jätti monet vastaajat pohtimaan, miten tavoittaa autossa tai ulkoilemassa olevia ihmisiä sekä mihin ohjeistaa heitä palaamaan. Työpaikoille ja julkisiin tiloihin, kuten kaupakeskuksiin toivottiin selkeitä opasteita ja toimintaohjeita vaaratilanteissa toimimisesta, toteaa Pasi.

Sisälle suojautumisen ja ilmanvaihdon sulkemisen lisäksi muutama kirjasi palautteeseen idean, että vaaratiedotteissa voisi kehottaa uteliaita pysymään poissa alueelta oman turvallisuuden ja pelastustyöntekijöiden työnteon vuoksi.

Ilmanvaihdon pystyi sulkemaan kolmannes vastaajista

Kolmasosa (33 %) vastaajista tiesi, miten ilmanvaihto suljettiin siinä rakennuksessa, missä hän oli tulipalon aikana ja pystyi myös tekemään sen itse. Lähes yhtä moni (30 %) vastaajista ei tiennyt, miten ilmanvaihto suljetaan. Lähes joka neljäs (23 %) oli kiinteistössä, missä oli painovoimainen ilmanvaihto, jolloin aukot voidaan ainoastaan tukkia.

“Meidän talossa 2 hallituksen jäsentä sattui olemaan avaimineen paikalla mutta pitää vielä varmistaa, että asukkaat tajuavat soittaa esim. huoltoyhtiöön, jos hallitus on muualla. Myös ilmanvaihtoaukkojen sulkeminen korkealta fyysisesti on vanhoille ihmisille mahdotonta. Savuhan tulee sieltä läpi vaikka koneet ovat kiinni.”

“Kotikerrostaloni suhteen aion selvittää ilmanvaihtoon liittyvät seikat, sillä savunhaju tuli selvästi sisälle ja viipyi vielä sen jälkeen kun ulkona ei enää haissut.”

Vaaratilanteessa toimimisen ohjeistamiseen kannattaa panostaa enemmän

ASUINKIINTEISTÖISSÄ

Kerros- ja rivitaloasujista yhteensä vain 36 % vastaajista ovat saaneet ohjeet joko pelastussuunnitelman tai erillisten ohjeiden kautta, kuinka toimitaan vastaavissa tilanteissa juuri siinä kiinteistössä. 41 % kerros- ja rivitaloasujista ei ole nähnyt mitään ohjeita ja 23 % oli nähnyt ohjeet, mutta niissä ei kerrottu kiinteistökohtaista toimintamallia.

– Jos vain kolmasosa tietää kuinka kerros- ja rivitalossa toimitaan vastaavissa tilanteissa, riittää todennäköisesti monessa taloyhtiössä vielä parannettavaa kiinteistökohtaisten toimintamallien laatimisessa ja viestimisessä, toteaa koulutuspäällikkö Ira Pasi.

“Muistaakseni taloyhtiön puolesta ei ole tullut mitään tietoja, mutta postin mukana on tullut KYMPEn lehtisiä. Räppänät kiinni, ilmanvaihtoventtiilit pyöritellään kiinni, ja taitaapa ilmastointiteippi ikkunoiden pielissä olla myös tarpeen uusista ikkunoista huolimatta.”

TYÖPAIKOILLA

Kolmannes (34 %) työelämässä mukana olevista vastaajista oli saanut työpaikaltaan erilliset ohjeet vaaratilanteessa toimimisesta. Lisäksi viidesosa (21 %) oli tutustunut työpaikan pelastussuunnitelmaan, jossa oli ohjeet ilmanvaihdon pysäyttämisestä. Yhteensä jopa 55 % on nähnyt työpaikalla kiinteistökohtaiset ohjeet.

Vajaa kolmannes (29 %) ei ollut saanut mitään ohjeita. Hieman harvemmin (16 %) vastaaja oli tutustunut suunnitelmaan, mutta siinä ei ollut tarkemmin ilmanvaihdon pysäyttämistä. Joten yhteensä 45 % vastaajista ei ollut nähnyt kiinteistökohtaisia ohjeita.

– Aikaisempien kokemusten perusteella voidaan sanoa, että Kouvolassa on selvästi kiinnitetty huomiota kiinteistökohtaisten ohjeiden laatimiseen ja myös viestitty niistä esimerkiksi. Toisaalta edelleen 45 % vastaajista ei ollut nähnyt työpaikallaan kiinteistökohtaisia ohjeita, joten parannettavaa Kouvolassakin vielä riittää, lisää Pasi.

”Isot toimitilakiinteistöt - pelastussuunnitelma pitäisi käsitellä vuosittain myös sisään suojautumisen varalta. Mitään ohjeita ei ole käsitelty eikä työntekijöiden tiedossa missä ovat. Palohälytys on tuttua mutta sisään suojautuminen ei.”

”Vaaratilanteita varten kannattaa harjoitella säännöllisesti! Kouvolan kaupungin työntekijät toimivat tilanteessa mielestäni ensiluokkaisesti Kouvola-talossa. Tilanne otettiin vakavasti ja ihmisiä informoitiin tilanteesta sekä taloon tullessa että sieltä lähtiessä. Tietynlaisia ongelmakohtia kuitenkin ilmeni, joita tositilanne paljasti. Harjoittelu auttaa hiomaan toimintaa entistä sujuvammaksi.”

Harjoittelu tekee mestarin

Vastanneista 41 henkilöä oli osallistunut Kouvolan kaupungin yhteiseen sisälle suojautumisen harjoitukseen maaliskuussa 2019. Harjoitukseen osallistuneet vastasivat muita useammin, että he tiesivät, miten sulkea ilmanvaihto, ja heillä oli myös pääsy tilaan, josta ilmanvaihto voidaan pysäyttää. Usea harjoitukseen osallistunut oli tulipalon aikana työpaikallaan, joten he pääsivät hyödyntämään harjoituksessa opittua toimintamallia.

Harjoituksiin osallistuneet olivat myös muita vastaajia useammin tutustuneet työpaikan pelastussuunnitelmaan, jossa ohjeistetaan ilmanvaihdon pysäytys, tai he olivat saaneet erilliset ohjeet vaaratilanteessa toimimiseksi.

Lisätietoja:

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
koulutuspäällikkö

Ira Pasi

040 595 4140

ira.pasi@spek.fi

Tietoa sisälle suojautumisesta:

<https://www.spek.fi/turvallisuus/varautuminen-ja-paloturvallisuus/sisalle-suojautuminen/>